

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

ESTEETTISEN HAMMAS- HOIDON MERKITYS ASIAK- KAAN HYVINVOINTIIN

TEKIJÄT:

Jolasade Kuukka
Elisa Peuhkuri

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Suuhygienistin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Jolasade Kuukka ja Elisa Peuhkuri	
Työn nimi Esteettisen hammashoidon merkitys asiakkaan hyvinvointiin	
Päiväys	17.11.2021
Sivumäärä/Liitteet	31/3
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Savonia-ammattikorkeakoulu, eSmile	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Esteettisellä hammashoidolla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joita hampaistoon tehdään ulkonäköystistä. Esteettinen hammashoito voi vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin. Hampaiden ulkonäöllä on vaikutusta sosiaalisiin kanssakäymisiin ja erityisesti etuhampaiden ulkonäkö vaikuttaa ihmisten elämänlaatuun. Esteettisen hammashoidon kysyntä on kasvanut ja esteettisyyden merkitys kasvaa jatkuvasti, sillä ulkonäkö koetaan lähes yhtä tärkeäksi kuin kommunikaatio, hengittäminen sekä puhe- ja näkökyky.</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana. Tavoitteena oli tutkimuksesta saadun tiedon avulla lisätä suun terveydenhuollon ammattilaisten tietoisuutta siitä, mikä merkitys esteettisellä hammashoidolla voi olla ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä ja aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla kolmelta esteettisen hammashoidon klinikan, eSmilen, asiakkaalta. Nauhoitettu aineisto litteroitiin ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Toimeksiantajana opinnäytetyössä oli Savonia-ammattikorkeakoulu ja yhteistyökumppanina toimi esteettisen hammashoidon klinikka, eSmile.</p> <p>Tutkimuksen tuloksissa ilmeni, että esteettiseen hammashoitoon hakeudutaan hampaiden ulkonäön ja puurentafysiologisten ongelmien vuoksi. Myös sopiva ajankohta ja hoitomenetelmä motivoivat haastateltavia hakeutumaan hoitoon. Tulosten mukaan haastateltavat hakeutuivat hoitoon helpottaakseen sosiaalisia kanssakäymisiä, koska he häpesivät hampaidensa ulkonäköä ja kontrolloivat hymyään sosiaalisissa tilanteissa. Myös haastateltavan oma työpaikka edellytti moitteetonta ulkonäköä. Tutkimuksen perusteella esteettisellä hammashoidolla on vaikutusta itsensä arvostamiseen ja hoidon jälkeen oltiin aikaisempaa motivoituneempia suun omahoitoon. Myös puurentafysiologiset ongelmat helpottuivat hoidon jälkeen.</p> <p>Suun terveydenhuollon ammattilaiset voivat hyödyntää tutkimuksen tuloksia omassa työssään. Jatkossa esteettisen hammashoidon vaikutuksia ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin olisi tarpeen selvittää lisää. Tutkimuksen tuloksia on mahdollista hyödyntää jatkotutkimuksiin esteettisen hammashoidon vaikutuksista hyvinvointiin.</p>	
Avainsanat esteettinen hammashoito, esteettisyys, hyvinvointi, hampaiden ulkonäkö	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Dental Hygiene	
Authors Jolasade Kuukka and Elisa Peuhkuri	
Title of Thesis The importance of Aesthetic Dental Care for the Client's Well-being	
Date 17.11.2021	Pages/Appendices 31/3
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences, eSmile	
<p>Abstract</p> <p>Aesthetic dental care refers to those procedures which are made for appearance reasons. Aesthetic dental care can affect a person's well-being. The appearance of teeth influences social interactions and especially the appearance of incisors affects the quality of life of people. Demand for aesthetic dental care has grown and the importance of aesthetics is constantly increasing as appearance is perceived almost as important as communication, breathing, speech and vision.</p> <p>The purpose of this study was to describe the importance of aesthetic dentistry experienced by the client. The aim was to use the information from the study to raise dental health care professionals' awareness of the effects that aesthetic dental care can have on physical, psychological and social well-being.</p> <p>The study was carried out as a qualitative research and the material of the study was collected by theme interview from three clients of the aesthetic dentistry clinic, eSmile. The interviews were recorded, transcribed and analyzed with inductive content analysis method. The client organisation of the thesis was Savonia University of Applied Sciences and the partner was the aesthetic dentistry clinic, eSmile.</p> <p>The results of the study showed that interviewees seek aesthetic dentistry because of the appearance of teeth and temporomandibular disorders (TMD). Also, appropriate time and method of treatment motivated to seek the treatment. The results show that interviewees sought treatment to facilitate social interactions because they experienced shame and controlled their smiles in social interactions. Interviewee's workplace also required correct appearance. Based on the study, aesthetic dental care has an effect on self-appreciation and after the treatment interviewees were more motivated for oral self-care. The treatment also relieved temporomandibular disorders (TMD).</p> <p>Oral health care professionals can utilize the results of this study in their own work. In the future, the effects of aesthetic dental care on physical, psychological and social well-being should be studied more. The results of this study can be used for further research on the effects of aesthetic dental care on well-being.</p>	
<p>Keywords dental aesthetics, esthetics, well-being, dental appearance</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	HAMPAIDEN ESTEETTISYYDEN MERKITYS YKSILÖN HYVINVOINTIIN.....	6
2.1	Hyvinvointi fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena	6
2.2	Suun merkitys ihmisen hyvinvointiin.....	6
2.3	Hampaiden ja suun esteettisyys.....	7
2.4	Esteettisen hammashoidon menetelmät	7
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	9
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	10
4.1	Tutkimusmenetelmän esittely	10
4.2	Aineiston keruu.....	10
4.3	Aineiston analysointi	11
5	TULOKSET	13
5.1	Esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syyt.....	13
5.2	Esteettisen hammashoidon vaikutus hyvinvointiin	15
6	POHDINTA.....	17
6.1	Tulosten tarkastelu	17
6.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	18
6.3	Ammatillinen kasvu	19
6.4	Hyödynnettävyys ja kehittämisideat	20
	LÄHTEET	21
	LIITE 1. TEEMAAHAASTATTELUN RUNKO.....	24
	LIITE 2. TUTKIMUSTIEDOTE JA SUOSTUMUSLOMAKE	25
	LIITE 3. TIETOSUOJASELOSTE.....	27

1 JOHDANTO

Esteettisellä hammashoidolla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joita tehdään ulkonäkösyistä, kuten hampaiden värin tai hampaan hammasrivistä poikkeavan asennon takia. Esteettisen hammashoidon menetelmiin kuuluvat esimerkiksi hampaiden valkaisu ja laminaatit. (Helenius-Hietala 2019.) Esteettisyys on yhä tärkeämpää monille ihmisille, ja sen merkitys kasvaa jatkuvasti yhteiskunnassamme. Korealaisen tutkimuksen mukaan kasvojen ulkonäkö on merkittävä osatekijä sosiaalisissa kanssakäymisissä. Ulkonäkö koetaan lähes yhtä tärkeäksi kuin kommunikaatio, hengittäminen sekä puhe- ja näkökyky. (Kim ym. 2013, 715–719.) Myös hampaiden ulkonäöllä on suuri vaikutus sosiaalisiin kanssakäymisiin (Tin-Oo, Saddki & Hassan 2011,1; Campos, Costa, Bonafé, Marôco & Campos 2021, 321).

Hampaiden väri, muoto, koko, sijainti ja näkyvyys voivat vaikuttaa ihmisen psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin huolimatta siitä, onko hampaissa toiminnallista tai esteettistä ongelmaa (Campos ym. 2021, 321). Hampaiden valkaisu vaikuttaa positiivisesti asiakkaiden tyytyväisyyteen itsestään, asiakkaat myös kokevat olonsa paremmaksi ja turvallisemmaksi silloin, kun he ovat tyytyväisiä hampaidensa väriin (Bersezio ym. 2018, 3205).

Tutkimuksia hampaiden valkaisun vaikutuksista asiakkaan psyykkiseen hyvinvointiin on vähän (Bersezio ym. 2018, 3206) ja suomenkielisiä lähteitä esteettisestä hammashoidosta on rajallisesti, joten opinnäytetyömme on tärkeä tuotos tiedon lisäämisen kannalta. Esteettisen hammashoidon kysyntä on selvästi kasvanut (Bonafé ym. 2021, 1) ja tulevaisuudessa työnkuvamme voi perustua laajalti esteettiseen hammashoittoon erityisesti yksityisellä sektorilla, sillä esteettistä hammashoittoa ei tehdä terveyskeskuksissa (Helenius-Hietala 2019).

Tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimusmenetelmänä ja aineisto kerätään teemahaastattelun avulla kolmelta (n=3) esteettisen hammashoidon, eSmilen, asiakkaalta. Työn tilaajana on Savonia-ammattikorkeakoulu ja yhteistyökumppanina toimii eSmile, esteettisen hammashoidon klinikka.

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana. Tavoitteena on tutkimuksesta saadun tiedon avulla lisätä suun terveydenhuollon ammattilaisten tietoisuutta siitä, mikä merkitys esteettisellä hammashoidolla voi olla ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

2 HAMPAIDEN ESTEETTISYYDEN MERKITYS YKSILÖN HYVINVOINTIIN

2.1 Hyvinvointi fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena

Maailman terveysjärjestö WHO on määrittänyt terveyden tarkoittavan täydellistä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvoinnin tilaa, eikä pelkästään sairauden puuttumista (WHO 2021). Hyvinvointiin kuuluvat terveys, materiaallinen hyvinvointi ja koettu hyvinvointi tai elämänlaatu (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020). Yksilön hyvinvointi voidaan jakaa fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin (Huttunen 2020). Fyysinen hyvinvointi koostuu toimintakyvystä ja elintavoista, jotka ylläpitävät terveyttä (AANA 2021). Psyykinen hyvinvointi eli mielenterveyden hyvinvointi tarkoittaa tilaa, jossa ihminen näkee omat kykynsä, selviytyy haasteista ja pystyy työskentelemään tehokkaasti ja antamaan panoksensa yhteisölleen. Mielenterveys on olennainen osa kykyä ajatella, tuntea ja olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa sekä nauttia elämästä. (WHO 2018.) Sosiaaliseen hyvinvointiin kuuluvat sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma (Vesa ym. 2020, 9).

Itseohjautuvuusteoria sisältää kolme psykologista perustarvetta, jotka ovat välttämättömiä psyykkiselle kehitykselle ja hyvinvoinnille. Nämä kolme perustarvetta ovat omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys. Omaehtoisuudella tarkoitetaan kokemusta siitä, että ihminen pystyy vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Kyvykkyys tarkoittaa tunnetta siitä, että selviää haasteista. Yhteisöllisyys tarkoittaa halua tuntea yhteyttä muihin, välittää toisista ja tuntea, että meistä välitetään. (Deci & Ryan 2000, 231–254.) Ihmiset ovat onnellisimmillaan, kun he kokevat pystyvänsä vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin, heillä on hyvä itsetunto sekä sosiaaliset suhteet (Sheldon, Elliot, Youngmee & Kasser 2001, 337).

2.2 Suun merkitys ihmisen hyvinvointiin

Suu on osa ihmisen hyvinvointia ja tärkeä osa yleisterveyttä. Terve suu on keskeinen hyvinvoinnin edellytys, sillä huono suun terveys altistaa monille yleissairauksille, kuten sydän- ja aivoinfarkteille. Suu vaikuttaa muun muassa syömiseen ja puhumiseen, joten sillä on tärkeä merkitys sosiaaliseen hyvinvointiin. (Suomen Hammaslääkäriliitto julkaisuaika tuntematon; Heikka 2019.) Hampaiden ulkonäöllä on suuri merkitys kasvojen viehättävyyden määrittämisessä ja siksi sillä on suuri rooli ihmisten sosiaalisissa kanssakäymisissä (Tin-Oo ym. 2011, 1).

Kasvojen ja hampaiden viehättävyys ovat tärkeä osa elämänlaatua asiakkaille, jotka hakeutuvat hampaiden oikomishoitoon. Asiakkaat haluavat usein parantaa ulkonäköään ja olla sosiaalisesti hyväksyttävämpiä. Ihanteellinen ja viehättävä hymy yhdistetään usein älykkyyteen. (Isiekwe ym. 2016, 623.) Kiinalaisen tutkimuksen mukaan aikuiset hakeutuvat oikomishoitoon moninaisista syistä, kuten parantaakseen ulkonäköään, ollakseen itsevarmempia sekä luopuakseen negatiivisista ajatuksista, joita omat hampaat ovat aiheuttaneet (Tang, Cai, Lin B., Yao, Lin F. 2015, 251–252). Ihmiset ovat motivoituneita hakeutumaan oikomishoitoon purentavirheiden aiheuttamien negatiivisten fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten vaikutusten vuoksi (Tin-Oo ym. 2011, 2).

Hampaiden valkaisu vaikuttaa asiakkaan tyytyväisyyteen omasta ulkonäöstään, ja se vaikuttaa positiivisesti myös itsetuntoon sekä edistää psyykkistä hyvinvointia (Bersezio ym. 2018, 3205–3206; Bonafé ym. 2021, 5–9). Erityisesti etuhampaiden ulkonäkö on yksi tekijä, joka vaikuttaa ihmisten elämänlaatuun. Hymy sekä hampaiden väri vaikuttavat yleiseen hyvinvointiin. (Bersezio ym. 2018, 3205–3206.) Hampaiden estetiikkaa kohentavien hoitojen on havaittu parantavan asiakkaiden elämänlaatua sekä mielentilaa (Tin-Oo ym. 2011, 1).

2.3 Hampaiden ja suun esteettisyys

Tutkimuksen mukaan hampaiden koko, niiden näkyvyys ja ylähuulen sijainti ovat kriittisiä tekijöitä, jotka määrittävät käsitystä hymyn viehättävyydestä. Yksilön näkökulmasta hampaiden väri ja ikenen näkyvyys vaikuttivat eniten tyytyväisyyteen omasta hymystä. Epäsuhtaiset ikenet arvioitiin vaikuttavan negatiivisesti itsetuntoon. (Van der Geld, Oosterveld, Van Heck & Kuijpers-Jagtman 2007, 764.) Myös persoonallisuuden piirteet, kuten lämpö, rauhallisuus, ekstroverttiys sekä rentous vaikuttavat käsitykseen miellyttävästä hymystä (Dong, Jing, Cho & Oh 1999, 18). Tyytymättömyys hampaiden väriin ja sijaintiin vaikuttavat negatiivisesti asiakkaan tyytyväisyyteen omien hampaiden ulkonäöstä (Tin-Oo ym. 2011, 1).

Almutairin, Somasundaramin ja Alamin (2020, 198) tekemässä tutkimuksessa ilmeni, että 183 henkilöä oli tyytyväisiä hampaisiinsa, kun taas 208 oli tyytymättömiä. 85,7 % oli kiinnostuneita hampaiden valkaisusta. Tutkimustulokset olivat riippumattomia sukupuolesta, iästä, koulutuksesta ja tavoista (Almutairi ym. 2020, 198). Naisille ulkonäkö on tärkeämpää kuin miehille, ja naiset ovat valmiita käyttämään enemmän aikaa saavuttaakseen ihanteellisen ulkonäön (Quittkat, Hartmann, Düsing, Buhlmann & Vocks 2019, 8). Naiset kiinnittävät myös enemmän huomiota keskustelukumppanin hampaisiin (Armalaite ym. 2018, 4). Opiskelijoilla, joiden hymyä ei pidetä yleisesti viehättävänä, on myös huonompi itsetunto. Heillä on myös taipumusta perfektionismiin. (Venete ym. 2017, e1458.)

2.4 Esteettisen hammashoidon menetelmät

Esteettisellä hammashoidolla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joita tehdään ulkonäkösyistä. Ulkonäkösyitä voivat olla esimerkiksi hampaiden väri tai hampaan hammasrivistä poikkeava asento. Esteettistä hammashoitoa ei tehdä terveyskeskuksissa, vaan hoitoon on hakeuduttava yksityiselle sektorille. Sen menetelmiin kuuluvat muun muassa hampaiden valkaisu, laminaatit ja kalvo-oikomishoito (Helenius-Hietala 2019). Esteettisestä hammashoidosta on tullut tärkeä osa hammaslääketiedettä (Tin-Oo ym. 2011, 2).

Mediassa nähdyt täydelliset valkoiset hymyt ovat vaikuttaneet ihmisiin. Televisio-ohjelmat, elokuvat ja tiedotusvälineet ovat lisänneet tietoisuutta värjäytyneistä hampaista. Hampaiden valkaisusta onkin tullut yksi kysytyimmistä hammashoitomenetelmistä. Hampaiden värimuutosten syyt luokitellaan luonnolliseen ja ulkoiseen värjäymään. Luonnollisen värjäymän voivat aiheuttaa geneettiset tekijät, ikä, antibiootit, korkea fluoripitoisuus ja hampaiden kehityshäiriöt. Ulkoisen värjäymän aiheuttajana ovat yleensä ympäristötekijät, mukaan lukien tupakointi, juomien ja elintarvikkeiden pigmentit sekä antibiootit ja metallit. (Carey 2014, 70–72.)

Useimmassa valkaisuotteissa vaikuttavana aineena on vetyperoksidi. Värjäymät koostuvat yhdisteistä, joissa on tummempia sävyjä. Kemiallisen reaktion ansiosta vetyperoksidi valkaisee hampaan. Nopein, tehokkain ja turvallisin valkaisu saavutetaan vastaanotolla ammattilaisen toimesta. Markkinoilla on myös paljon kotivalkaisuun tarkoitettuja tuotteita, kuten valkaisevia hammastahnoja, valkaisuliuskvoja ja -geelejä sekä valkaisevia suuvesiä. (Carey 2014, 72–73.)

Ennen valkaisua tulee paikata mahdolliset reiät, korjata lohjenneet paikat sekä poistaa hammaskivi. Valkaisu tehdään suojaamalla ikenet, huulet ja suun limakalvot ennen hampaille levitettävää valkaisevaa ainetta. Valkaisu tehostetaan erilaisilla lampuilla, joiden vaikutus perustuu lämpöön tai eri aallonpituuksilla säteileviin valoihin. Vastaanotolla tehdyn valkaisun vaikutukset näkyvät heti toimenpiteen jälkeen. Joidenkin valkaisujen jälkeen hammas saattaa vaaleta hieman lisää toimenpiteen jälkeisinä päivinä. Hoitokerta kestää noin 1–2 tuntia. (Helenius-Hietala 2019.) Yleisimpiä valkaisun haittavaikutuksia ovat hypersensitiivisyys, vihlonta ja ikenien ärsytys. Nämä oireet ovat kuitenkin usein ohimeneviä. (Carey 2014, 73.)

Laminaatit ovat posliinista valmistettuja kuoria, jotka kiinnitetään hampaan ulkopinnalle kiinnitysaineella. Laminaatteja tehdään tavallisimmin hymyillessä näkyviin hampaisiin. Laminaatilla korjataan usein hampaan väriä ja muotoa, sillä laminaatin väri pysyy muuttumattomana. Jotta laminaateista tulee kestäviä ja luonnollisen paksuiset, oman hampaan pintaa usein hiotaan kiinnityksen varmistamiseksi. (Helenius-Hietala 2019.)

Yhä useampi aikuinen haluaa oikomishoitoon. Hoidon halutaan olevan asiakkaalle miellyttävämpää ja esteettisempää kuin tavalliset kiinteät kojeet. Kalvo-oikomishoito on ollut osana oikomishoitoa jo aiemminkin, mutta Invisalign-kalvohoidon tullessa markkinoille, sen kysyntä oikomishoidossa on kasvanut. (Weir 2017, 58–59.) Bolas-Colveen, Tarazonan, Paredes-Gallardonin ja Arias-De Luxan (2018, 1) mukaan esteettinen hymy on yksi päätavoite oikomishoitoa tehdessä.

Invisalign-oikomishoidossa käytetään läpinäkyviä hampaiden muotoja myötäileviä muovikalvoja, jotka ovat valmistettu yksilöllisesti. Invisalign-kalvohoidossa on erilaisia hoitomuotoja, niillä voidaan oikoa pieniä etualueella olevia esteettisiä haittoja tai jopa vaikeita purentahäiriöitä. Invisalign-kalvot ovat läpinäkyvyytensä ansiosta lähes huomaamattomat. Oikomiskalvot poistetaan ainoastaan syömissä, juomisen ja hampaiden pesun ajaksi. Oikomishoidon kesto riippuu lähtötilanteesta ja on siten yksilöllistä, mutta oikomiskalvoilla on mahdollista saada perinteisiä menetelmiä nopeammat tulokset. Oikomiskalvoilla tulokset voidaan saavuttaa jopa kolmessa kuukaudessa, mutta oikomisen vaatavuudesta riippuen hoito voi kestää myös yli 24 kuukautta. Oikomiskalvot vaihdetaan noin 1–2 viikon välein tiukempiin kalvoihin, kunnes haluttu lopputulos on saavutettu. (Mehiläinen julkaisuaika tuntematon; Oral 2021.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana. Tavoitteena on tutkimuksesta saadun tiedon avulla lisätä suun terveydenhuollon ammattilaisten tietoisuutta siitä, mikä merkitys esteettisellä hammashoidolla voi olla ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Tutkimustehtävänä on saada vastaus seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miksi asiakas on hakeutunut esteettiseen hammashoittoon?
2. Millaisia vaikutuksia asiakkaat arvioivat esteettisellä hammashoidolla olevan hyvinvointiin?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmän esittely

Tutkimuksemme on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, koska halutaan tietää henkilöiden kokemuksia, ajatuksia, tunteita ja niitä merkityksiä, joita ihmiset tutkimuksen kohteena olevalle asialle antavat. Tyypillistä on vuoropuhelu teorian ja aineiston välillä. Teoria ei kuitenkaan ole lähtökohta, vaan apuväline eri vaiheille. Laadullisella tutkimuksella pyritään tuottamaan rikasta ja yksityiskoh- taista tietoa tutkittavasta aiheesta. Erilaiset haastattelutyypit ovat laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumetodeja, jotta tavoitetaan osallistuvien ihmisten näkökulma. Haastateltaviksi valitaan henkilöitä, joilla etukäteen tiedetään olevan tietoa ja kokemusta tutkittavasta aiheesta. (Puusa & Juuti 2020, johdanto.)

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä oli teemahaastattelu, koska sen avulla saadaan kerättyä aineistoa tietyltä kohderyhmältä. Teemahaastattelussa oletetaan, että tutkittavat ovat kokeneet tut- kimuskohteena olevan asian. Tutkija syventää ymmärrystään ilmiön kokonaisuudesta selvittämällä tutkimuskohteen olennaiset tekijät ja tutustumalla aiempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen ai- heesta. Teemahaastattelussa on etukäteen valitut teemat ja tarkentavat kysymykset. Se on vapaa- muotoinen ja joustava haastattelumenetelmä. Teemahaastattelu on joustava aineistonkeruumene- telmä, koska tutkijalla on mahdollisuus pyytää haastateltavaa tarkentamaan tai selittämään sano- maansa. Etukäteen valitut teemat eivät tarkoita valmiiksi muotoiltuja kysymyksiä ennalta määrättyssä esitysjärjestyksessä. Aiheesta kannustetaan puhumaan vapaasti. Teemojen suunnittelu on yksi tär- keimmistä vaiheista. Valittujen teemojen tarkoituksena on tuottaa merkityksellistä tietoa mahdolti- simman laajasti tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysten näkökulmasta. Haastatteluissa käy- tiin läpi kaikki valitut teemat (liite 1), mutta kysymysten määrä, sanamuodot ja kysymisen tapa vaih- telivat. (Puusa & Juuti 2020, luku 6.)

4.2 Aineiston keruu

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastattelulla, joka pidettiin esteettisen hammashoidon asiakkaille. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat eSmilen asiakkaat, jotka ovat olleet esteettisessä hammas- hoidossa tai ovat hoidon loppuvaiheessa. Yhteyttä otettiin ensin esteettisen hammashoidon klinik- kaan, eSmileen. Klinikkan työntekijälle jaettiin tutkimustiedote ja suostumuslomake (liite 2) kahtena kappaleena ja tietosuojailmoitus (liite 3), ja hän jakoi niitä omille, haastatteluun haluaville asiakkail- leen. Haastatteluun halukkaat asiakkaat palauttivat yhden täytetyn ja allekirjoitetun tutkimustiedot- teen ja suostumuslomakkeen heitä hoitavalle työntekijälle. Asiakkaalle jäi toinen allekirjoitettu versio tutkimustiedotteesta ja suostumuslomakkeesta. Klinikkan työntekijä ilmoitti haastatteluun suostuneet asiakkaat. Haastateltavia henkilöitä saatiin yhteensä 3. Tutkimukseen suostuneisiin henkilöihin oltiin yhteydessä ja heidän kanssaan sovittiin käytännön järjestelyistä. Haastattelua varten kerättiin haas- tateltavien nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite, jotta pystyimme olemaan yhteydessä haastatte- lun ajankohdasta. Haastateltavalle annettiin mahdollisuus valita, haluaako hän haastattelun puheli- mitse vai videohaastatteluna.

Haastattelut olivat anonyymejä ja ne toteutettiin yksilöhaastatteluna kesä-heinäkuussa. Haastatelta- van kanssa sovittiin ajoissa haastattelun ajankohta. Yksi haastattelu toteutettiin puhelimitse, ja kaksi

muuta haastattelua toteutettiin videopuheluna tietokoneen välityksellä. Haastattelut kestivät noin 20–40 minuuttia. Ennen haastattelua keskusteltiin vapaamuotoisesti, mikä edisti luottamuksellisen ilmapiirin luomisessa. Haastateltaville annettiin haastattelun teemat (liite 1) etukäteen, jotta he pystyivät valmistautua haastatteluun. Tällä varmistettiin, että tutkimuskysymyksiin saadaan mahdollisimman kattavaa tietoa. Ennen haastatteluja tutkijat harjoittelivat haastattelun toteuttamista ja nauhoittamista. Lisäksi valmisteltiin apukysymyksiä haastattelua varten. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien suostumuksella ja nauhoituksen tarve perusteltiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luvut 3.1–3.1.1.)

4.3 Aineiston analysointi

Haastattelujen nauhoitukset litteroitiin ja aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on yleinen keino jäsentää aineistoa tulkintaa varten. Sen tavoitteena on saada aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta keskeistä tietoa. Laadullisen aineiston analyysi aloitettiin kuuntelemalla nauhoitukset useaan kertaan läpi ja sen jälkeen ne kirjoitettiin puhtaaksi. Litteroitua aineistoa tuli yhteensä 13 sivua. Tässä tutkimuksessa tehtävänä oli saada vastaus kahteen tutkimuskysymykseen. Ne ohjasivat saadun aineiston rajausta. (Puusa & Juuti 2020, luku 9.) Haastateltavat vastasivat kysymyksiin myös yleisellä tasolla, joten aineistosta rajattiin pois vastaukset, jotka eivät olleet heidän omasta kokemuksestaan. Aineiston analyysivaiheessa huomattiin, että haastateltavilta kerätyt ikä ja sukupuoli eivät olleet oleellisia tutkimuksen tulosten kannalta, joten myös nämä tiedot rajattiin aineistosta pois.

Litteroidusta tekstistä merkittiin vihreällä värillä ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaavat asiat ja punaisella värillä toiseen tutkimuskysymykseen vastaavat asiat. Tämän jälkeen ne pelkistettiin eli kiteytettiin alkuperäisen lausuman ajatus muuttamatta sitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3.) Pelkistämisen jälkeen tehtiin ryhmittely, eli niistä etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Niistä muodostui nimettyjä alaluokkia. Alaluokkien muodostamisen jälkeen tehtiin abstrahointi, eli alaluokkia yhdisteltiin edelleen yläluokiksi, jotka nimettiin sisältöä kuvaavalla käsitteellä (taulukko 1). (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3; Puusa & Juuti 2020, luku 9.)

TAULUKKO 1. Esimerkki aineiston analyysin etenemisestä pelkistyksistä yläluokkiin

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>”Ihan esteettinen syy, eli tosta etuhammas ei ollu ihan suorassa, oikeestaan se oli suurin, mitä oli niiku tossa, minkä halus korjata hampaissa”</p> <p>”Etuhammaat oli silleen niinkun sisäänpäin ja oli pari vähän limittäin ja itteä vaan ärsytti ja ainaku huomasi asian ni häiritsti”</p> <p>”Että ei tarvi harmitella, ku kattoo peiliin tai ku hymyilee</p>	<p>Etuhammas ei ollut suorassa. Se oli suurin syy, minkä halusi korjata</p> <p>Etuhampaat sisäänpäin ja osa limittäin. Asia häiritsti aina kun sen huomasi</p> <p>Ei tarvitse harmitella peiliin katsoessa, hymyillessä tai valokuvia katsellessa</p>	<p>Hampaiden virheasento</p> <p>Häiritsevä hampaiden ulkonäkö</p> <p>Tyytymättömyys omaan hymyyn</p>	<p>Hampaiden ulkonäkö</p>

tai näkee itensä kuvissa, että oli ihan puhtaasti se esteettinen näkemys siinä”	Esteettinen syy		
”Et sitte vapautuneemmin voi hymyillä” ”Että voi hymyillä ilman että tarvii murehtia tai peitellä suutaan tai muuta vastaavaa, tämmöstä niinkun rentoa elämää”	Voi hymyillä vapautuneemmin Voi hymyillä niin, ettei tarvitse peitellä suutaan tai murehtia Rentoutta elämään	Hymyn häpeily	Haasteet sosiaalisessa kanssakäymisessä

Luokkien muodostamista jatkettiin niin kauan, kuin se oli aineiston sisällön kannalta mahdollista. Yläluokkia ei ollut tarpeellista yhdistää yhdeksi kuvaavaksi pääluokaksi (taulukko 2). (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3; Puusa & Juuti 2020, luku 9.)

TAULUKKO 2. Esimerkki aineiston abstrahoinnista esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syistä

Alaluokat	Yläluokka
Hampaiden virheasento Häiritsevä hampaiden ulkonäkö Tyytymättömyys omaan hymyyn	Hampaiden ulkonäkö
Aikaisemman oikomishoidon tulosten korjaaminen Helpommat hoitomenetelmät Sopiva ajankohta Itseensä sijoittaminen	Sopiva ajankohta ja hoitomenetelmä
Hymyn häpeily Hymyn kontrollointi	Haasteet sosiaalisessa kanssakäymisessä
Purentaongelmat Häiritsevä kasvojen muoto Kivut ja säryt	Purentafysiologiset syyt
Työn sisältö edellyttää	Työpaikan merkitys

5 TULOKSET

5.1 Esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syyt

Esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syiksi muodostuivat hampaiden ulkonäkö, sopiva ajankohta ja hoitomenetelmä, haasteet sosiaalisessa kanssakäymisessä, purentafysiologiset syyt ja työpaikan merkitys. Kuvassa 1 yläluokat ja niiden alaluokat.

KUVA 1. Esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syyt

Hampaiden ulkonäkö oli synnä silloin, kun haastateltavat olivat tyytymättömiä hampaiden asentoon, esimerkiksi silloin kun hampaistossa oli ahtautta, eivätkä hampaat olleet suorassa hammasrivissä. Hampaiden ulkonäkö häiritsi ja omaan hymyyn oltiin tyytymättömiä ja ne vaikuttivat hoitoon hakeutumiseen.

"Etuhampaat oli silleen sisäänpäin, ja oli pari vähän limittäin ja itteä vaan ärsytti ja ainaku huomasi asian ni häiritsi."

"Than esteettinen syy, eli etuhammas ei ollu ihan suorassa, oikeestaan se oli suurin, minkä halus korjata hampaissa."

Hoitoon hakeutumisen syynä olivat myös sopiva ajankohta ja hoitomenetelmä. Helppona hoitomenetelmänä pidettiin Invisaling-oikomishoitoa, jolla oikomishoidon tulos voidaan saavuttaa nopeammin ja hoidon toteutus on asiakkaalle miellyttävämpää. Tuloksissa nousi myös esille, että aikuisiällä koettiin olevan mahdollisuus päästä korjaamaan nuorempaan tehdyn oikomishoidon tulosta ja toisaalta oli mahdollisuus sijoittaa itseensä.

"...nuorempaan oli tuki oikomishoitoa, mut sit sen jälkeen vissiin vähän eli se tilanne, ja nyt oli sauma niitä vielä paikkailla..."

"...on nää uudet hoidot tai nää Invisalign-muotit ja tämmöset, niistä hyvää kuullut. Ja onhan se paljon helpompi, ku sellaset vanhan malliset raudat. Ja kivempi."

Haasteet sosiaalisessa kanssakäymisessä oli syynä hoitoon hakeutumiseen. Tulosten mukaan haastateltavat olivat hävenneet ja kontrolloineet hymyään sosiaalisissa kanssakäymisissä. Esteettisen hammashoidon päätyttyä he toivoivat, että pystyisivät olemaan vapautuneesti muiden ihmisten seurassa ja elämään rennommin.

"Että voi hymyillä ilman, että tarvii murehtia tai peitellä suutaan tai muuta vastaavaa, tämmöstä rentoa elämää."

"...että ois sitte vielä vähän vapautuneemmin mukava hymyillä kuvissa ja noin yleensäkin."

Esteettiseen hammashoitoon hakeutumisen syynä olivat myös purentafysiologiset syyt. Esteettisen hammashoidon toivottiin tuovan apua purentaelimistön aiheuttamiin vaivoihin. Hoidon toivottiin tuovan apua erityisesti kipuihin ja särkyihin, joita purentaongelmat ovat aiheuttaneet. Esille tuotiin myös häiritsevä kasvojen muoto, joka johtuu stressiperäisestä hampaiden yhteen puremisesta. Se vahvistaa poskilihaksia ja näin tuo kasvoihin neliömäisyyttä. Hoidon toivottiin rentouttavan poskilihaksia ja samalla edistävän poskilihasten pienenemistä. Tämän avulla toivottiin myös kasvojen muotojen kaventumista.

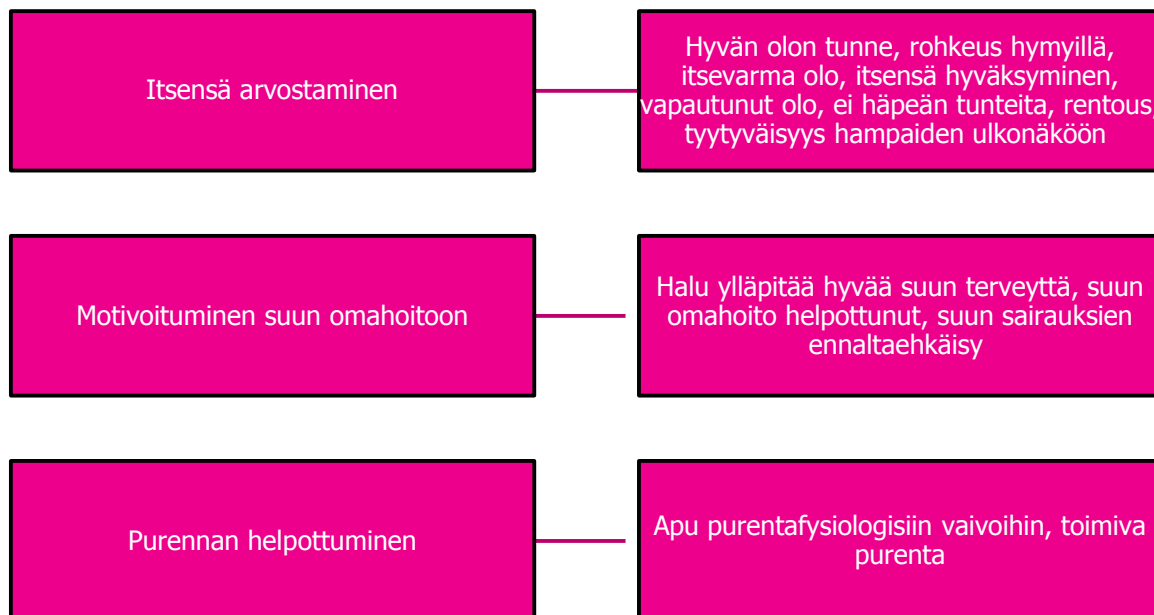
"...stressiperäisen hampaiden yhteenpuremisen, just sen narskuttelun vuoksi, mul on aika hyvin treenattu purulihakset poskissa ja seki oli ehkä yks semmonen seikka, ku ne on aika semmoset kookkaat noi mun lihakset tossa poskissa, niin se tuo kasvoihin kauheest sellast neliömäisyyttä jos hymyilee hampaat näkyvissä. Että sais niihin vähä apuu jos ne vähä rentoutuis täs hoidon aikana ja pienuis sitä kautta ja kasvot kapenis..."

Myös työpaikalla oli vaikutus hoitoon hakeutumiseen. Esteettiseen hammashoitoon hakeuduttiin, koska koettiin, että työn sisältö edellyttää tietynlaista ulkonäköä.

"...tulee fiilis, että haluan olla sen näköne, että mä oon täällä töissä..."

5.2 Esteettisen hammashoidon vaikutus hyvinvointiin

Toisen tutkimuskysymyksen avulla haluttiin saada tietoa miten haastateltavat arvioivat esteettisen hammashoidon vaikuttavan heidän hyvinvointiinsa. Analyysin tuloksena yläluokiksi muodostuivat itsensä arvostaminen, motivoituminen suun omahoitoon ja purennan helpottuminen. Kuvassa 2 yläluokat ja niiden alaluokat.

KUVA 2. Esteettisen hammashoidon vaikutus hyvinvointiin

Esteettisellä hammashoidolla koettiin olevan useita vaikutuksia asiakkaiden hyvinvointiin. Hoidon avulla haastateltavat kokivat arvostavansa itseään enemmän. Hoito lisäsi hyvän olon tunnetta ja rohkeutta hymyillä vapaammin. Haastateltavat kokivat esteettisen hammashoidon lisäävän itsevarmaa oloa, eikä omia hampaitaan tarvitse enää hävetä. He kokivat pystyvänsä nyt hyväksymään itsensä paremmin, eikä omaa hymyä tarvitse peitellä valokuvissa tai miettiä omia hampaita sosiaalisissa tilanteissa. Tämä vaikutti myös siihen, että he tunsivat olonsa rennommaksi ja vapautuneemmaksi. Omaan hymyyn oltiin tyytyväisiä.

"...sellanen hyvä fiilis siitä tulee, että tietää että on hampaat kunnossa..."

"...sä oikeesti haluat hymyillä sun hampailla et sun ei tarvii hävetä sitä et näyttääkö ne vinkkeliltä vai mitä ja ei tarviis ehkä just valokuvissa aina miettiä, et ei toi nyt näytä kivalta et ompa hirveet hampaat ja hirvee hymy, että julkaseeko vai eikö julkase..."

"Mut just se, että ei tarvii enää valokuvissa miettiä, että miltä näyttää eikä tarvi yrittää peitellä hymyään, se on ollu hyvä. Et sellast rentoutta lähinnä..."

Haastateltaville tehty esteettinen hammashoito vaikutti myös suun omahoitoon motivoitumiseen. Suun omahoito oli helpompaa hoidon myötä, ja haastateltavilla oli halu ylläpitää hyvää suun terveyttä. Esille tuotiin myös suun sairauksia ennaltaehkäisevä näkökulma. Kun hampaiden puhdistaminen oli hoidon ansiosta helpompaa, koettiin, että hoidon avulla voidaan ennaltaehkäistä suun ja hampaiden sairauksia.

”Ehkä tekee mieli huoltaa tai pestä enemmän sitä, tai ainakin tarkemmin... ehkä siinä on vielä parempi rutiini tullut... ja ehkä ku on tehnyt pitkät hoidot, niin ehkä haluaakin huoltaa enemmän. Iltasin ja aamusin voi langata, jos aikasemmin vaan kerran päivässä, pieniä parannuksia. Ja kai niitä on helpompi pestä, ku on leveämpi kaari ihan takaa ja kaikkialta kun on siististi rivissä.”

”...suun terveyden tilanne myöski paranee et siel ei oo koko aja joku semmone tulehdustila päällä ni se on varmast aika iso osatekijä sitä fyysistä hyvinvointia ja pienetää taas esimerkiksi karioitumisen riskiä, kun saa paremmin puhdistettua ja ientulehduksen riski pienee...”

Tulosten mukaan esteettisen hammashoidon toivottiin helpottavan purentaa. Hoidon toivottiin auttavan purentafysiologisiin vaivoihin. Purentaan helpottuminen taas vähentää tai poistaa kokonaan purennasta johtuvat lihaskireydet ja lihaskireyksistä johtuvat päänsäryt.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana. Tavoitteena oli tutkimuksesta saadun tiedon avulla lisätä suun terveydenhuollon ammattilaisten tietoisuutta siitä, mikä merkitys esteettisellä hammashoidolla voi olla ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Esteettiseen hammashoittoon hakeudutaan ulkonäkösyistä, joita voivat olla esimerkiksi hampaiden väri tai hampaan hammasrivistä poikkeava asento (Helenius-Hietala 2019). Tang ym. (2015, 251–252) tutkimuksen mukaan aikuiset hakeutuvat oikomishoittoon muun muassa parantaakseen ulkonäköään ja luopuakseen negatiivisista ajatuksista, joita omat hampaat ovat aiheuttaneet. Tämän tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia, sillä tulosten mukaan hoitoon hakeudutaan hampaiden ulkonäön vuoksi. Hampaiden virheasentojen takia ulkonäköä pidetään häiritsevänä eikä omaan hymyyn olla tyytyväisiä.

Hoitoon hakeudutaan myös sopivan ajankohdan ja hoitomenetelmän vuoksi. Aikuisiällä koetaan olevan taloudellisesti mahdollista hakeutua esteettiseen hammashoittoon ja Invisalign-oikomishoito koetaan helpoksi hoitomenetelmäksi. Myös Weirin (2017, 58–59) mukaan oikomishoidon halutaan olevan miellyttävämpää ja esteettisempää kuin tavalliset kiinteät kojeet, jonka vuoksi etenkin Invisalign-kalvohoidon kysyntä on kasvanut.

Tutkimuksen tulosten perusteella esteettiseen hammashoittoon halutaan myös, koska haastateltavat kokevat häpeää ja kontrolloivat hymyään sosiaalisissa kanssakäymisissä. Isiekwe ym. (2016, 631–635) tutkimuksessa nostetaan esiin samankaltaisia asioita - oikomishoittoon hakeutuvat asiakkaat haluavat usein parantaa ulkonäköään ja olla sosiaalisesti hyväksyttävämpiä. Heille kasvojen ja hampaiden viehättävyys on tärkeä osa elämänlaatua. Isikwen ym. (2016, 627) mukaan ihanteellinen hymy yhdistetään usein myös älykkyyteen. Hymyn kontrollointi esiintyy myös Almutairin ym. (2020, 197) tutkimuksessa, jonka mukaan 21,5 % haastateltavista peittelee hampaitaan hymyillessä. Campos ym. (2021, 325–326) tutkimuksessa ilmenee, että hampaiden ulkonäöllä on suuri merkitys sosiaalisissa kanssakäymisissä.

Purentafysiologiset syyt olivat myös syynä esteettiseen hammashoittoon hakeutumiseen. Tin-Oo ym. (2011, 2) mukaan purentavirheistä aiheutuvat ongelmat motivoivat ihmisiä hakeutumaan oikomishoittoon, ja tämä ilmeni myös tutkimuksessa. Vastauksissa tuli esille myös työpaikan vaikutus hoitoon hakeutumiseen. Työpaikan vaikutuksesta hoitoon hakeutumiseen ei löytynyt aikaisempaa tutkimustietoa.

Tutkimuksen perusteella esteettisellä hammashoidolla on vaikutusta ihmisen hyvinvointiin. Hyvinvointiin kuuluvat terveys, materiaallinen hyvinvointi ja koettu hyvinvointi tai elämänlaatu (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020). Yksilön hyvinvointi voidaan jakaa fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin (Huttunen 2020). Tulokset osoittavat, että esteettisellä hammashoidolla on vaikutusta itsensä arvostamiseen. Samankaltaisia tuloksia esitetään Bersezio ym. (2018, 3205–3206) tutkimuksessa, jonka mukaan hampaiden valkaisu vaikuttaa positiivisesti itsetuntoon ja edistää psyykkistä

hyvinvointia. Hampaiden valkaisulla on vaikutusta myös asiakkaiden tyytyväisyyteen itsestään, ja asiakkaat kokevat olonsa paremmaksi ja turvallisemmaksi ollessaan tyytyväisiä hampaisiinsa. Campos ym. (2021, 321) mukaan hampaiden ulkonäkö voi vaikuttaa ihmisen psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin huolimatta siitä, onko hampaissa toiminnallista tai esteettistä ongelmaa. Haastateltavat kokevat esteettisen hammashoidon lisäävän itsevarmaa oloa, kun he ovat tyytyväisiä hampaidensa ulkonäköön. Myös Tin-Oo ym. (2011, 1) mukaan hampaiden estetiikkaa kohentavien hoitojen on havaittu parantavan asiakkaiden elämänlaatua ja mielentilaa.

Nykypäivänä suun estetiikkaa pidetään tärkeänä ja olennaisena osana yksilön suunterveyttä (Larsson, Bondemark & Häggman-Henrikson 2021, 272). Terve suu on olennainen osa hyvinvointia ja yleisterveyttä. Huono suun terveys on riskitekijä monille yleissairauksille. (Heikka 2019; Suomen Hammaslääkäriliitto julkaisuaika tuntematon.) Tutkimustulokset tukevat tätä, sillä niiden mukaan esteettinen hammashoito vaikuttaa suun omahoitoon motivoitumiseen. Haastateltavat kokevat suun omahoidon helpommaksi ja heillä on halu ylläpitää hyvää suun terveyttä. Näin ollen hoidolla on vaikutus myös suun ja hampaiden sairauksien ennaltaehkäisyssä.

Tulosten mukaan esteettinen hammashoito helpottaa asiakkaiden purentaa. Hoidon avulla saadaan toimiva purenta ja apua purentaelimistön aiheuttamaan lihaskireyteen ja särkyyn. Tämä onkin oletettavaa, sillä kalvo-oikomishoidon avulla voidaan korjata jopa vaikeita purentahäiriöitä (Mehiläinen julkaisuaika tuntematon; Oral 2021).

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta eli TENK on tehnyt tutkimuseettisen ohjeistuksen, joka varmistaa tutkimuksen eettisyyden ja laadun sekä valvoo tieteellistä käytäntöä. Tutkimuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä, jonka tavoitteena on ennaltaehkäistä tieteellistä epärehellisyyttä. Tutkimuksen kaikissa vaiheissa tulee olla rehellinen, huolellinen, avoin ja suunnitelmallinen. (TENK 2012; Arene 2019.) Eettisyys tarkoittaa, että tutkijat ovat noudattaneet eettisiä periaatteita läpi tutkimuksen. Huomioimalla tutkimuseetiikan kaikissa tutkimuksen eri vaiheissa varmistetaan, ettei tutkimus aiheuta haittaa sen kohderyhmälle tai muille tutkimukseen liittyville tahoille. (Puusa & Juuti 2020, luku IV.)

Opinnäytetyötä tehdessä sitouduttiin noudattamaan hyvää tutkimuseetiikkaa ja tutkimuseettisiä ohjeita. Tutkimuksessa sovellettiin tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus-, ja arviointimenetelmiä. Haastattelujen nauhoitukset säilytettiin salasanan takana tietokoneen tiedostossa, jonka salasanan tiesivät vain tutkijat. Nauhoitukset tuhoetaan heti opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen tutkimusluvut hankittiin tutkimukseen osallistuneilta. Tutkimusta varten keräsimme haastateltavien iän ja sukupuolen, mutta ne eivät lopulta olleet oleellisia tutkimuksen kannalta. Haastattelun ajankohdan sopimista varten kerättiin haastateltavien nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite. Henkilötietojen käsittelyn vuoksi haastateltaville annettiin tietosuojailmoitus (liite 3) sekä tutkimustiedote ja suostumuslomake (liite 2) allekirjoitettavaksi. Haastattelutulokset käsiteltiin anonyymeinä ja opinnäytetyötä tehdessä huomioitiin, että yksityisyyden suoja toteutuu. Allekirjoitetut suostumuslomakkeet säilytettiin toisen tutkijan asunnossa lukkojen takana.

Myös suostumuslomakkeet tuhoetaan heti opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. (TENK 2012; Arene 2019.)

Luotettavuus tarkoittaa, että tutkija vakuuttaa lukijan ammattitaidostaan ja kyvystään käyttää oikeanlaisia lähestymistapoja ja menetelmiä tutkimusongelman ratkaisussa. Tutkimuksen eteneminen on kuvattava sellaisena kuin se on tapahtunut. Valintojen arviointi, sääntöjen tuntemus ja luotettavuuskriteereiden sisäistäminen kuuluvat hyvään tutkimuskäytäntöön. Siihen kuuluu myös se, että tutkimuksessa esitetään perusteet, joiden mukaan tutkimusta voidaan pitää luotettavana. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta tarkastellaan työssä käytettyjen laadullisten menetelmien kautta. Tutkimuksen uskottavuutta lisää se, että tutkija pyrkii tunnistamaan subjektiivisuutensa ja nostamalla sen esiin. Haastattelun käyttö perustellaan tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävän näkökulmasta. Laadullista tutkimusta pitäisi voida lukea ymmärtäen tutkijoiden ratkaisut ja vakuuttua tutkijoiden vilpittömyydestä. (Puusa & Juuti 2020, luku V.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida luotettavuuskriteereillä: uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys (Kylmä & Juvakka 2007, 128). Tutkimuksen haastattelut on litteroitu täysin haastateltavien omia sanoja käyttäen. Tutkimusprosessi on kuvattu niin, kuin se on edennyt. Tutkimuksen tuloksia on verrattu aikaisempiin tutkimustuloksiin, ja siten vahvistettu uskottavuutta.

Tehdystä sisällönanalyysistä on esitetty esimerkkejä ja siten havainnollistettu miten tutkimustuloksiin on päädytty. Tutkimuksen eri vaiheet on kuvattu selkeästi, havainnollisesti ja yksityiskohtaisesti sekä käyttämämme menetelmät on perusteltu, jotta vahvistettavuus on paremmin arvioitavissa.

Lähtökohdat tutkimuksen tekijöinä on tiedostettu ja haastattelutilannetta on harjoiteltu etukäteen ennen varsinaisia haastatteluja. Aloittelevina haastattelijoina kokemattomuus on voinut vaikuttaa aineiston laajuuteen. Tutkimustulokset voisivat olla luotettavampia, jos aineisto olisi ollut laajempi. Siirrettävyyden vahvistamiseksi haastattelutilanteet on kuvattu niin kuin ne ovat toteutuneet ja haastattelun teemat on esitetty. Tutkimukseen osallistujista on kerrottu tarvittavat tiedot.

6.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessin aikana opimme laadullisen tutkimuksen vaiheista ja sen toteuttamisesta. Teema-haastattelujen avulla kehitimme haastattelutaitojamme, jotka ovat hyvin isossa osassa suuhygienistin työnkuva. Avointen kysymysten käyttö kehitti ammatillisia taitojamme, joita voimme hyödyntää omassa työssämme. Tutkimustietoa etsiessämme kehityimme tiedonhaussa ja opimme arvioimaan lähteitä kriittisesti. Oppimisen taidot ovat kuvattuna myös Savonia-ammattikorkeakoulusta valmistuvan yleisissä kompetensseissa (Savonia-ammattikorkeakoulu 2021).

Tietoperustamme esteettisestä hammashoidosta laajeni, kun etsimme teoriatietoa ja tutustuimme useisiin tutkimuksiin. Tietoa etsiessämme löysimme lähteitä lähes ainoastaan englannin kielellä, joten prosessin aikana englannin kielitaitomme kehittyi. Kansainvälisten kompetenssien osalta opinnäytetyössämme korostui ammatillisen sanaston ja kielitaidon hyödyntäminen (Savonia-ammattikorkeakoulu 2021). Koimme lähteiden etsimisen ajoittain hyvin haastavaksi, sillä tietyistä aihealueista tutkimustietoa oli niukasti ja suomenkielisiä lähteitä oli melko rajallisesti.

Pitkä opinnäytetyöprosessi opetti meille aikataulutusta ja pitkäjänteistä sekä suunnitelmallista työskentelyä. Opimme ottamaan vastuuta omasta toiminnastamme sekä työskentelemään yhteistyössä esteettisen hammashoidon klinikan kanssa. Teimme opinnäytetyön kahdestaan, joka kehitti yhteistyötaitojamme ja opimme tekemään opinnäytetyön aikana kompromisseja. Prosessin aikana huomasimme, että välillä ajattelimme asioita eri näkökulmista, joka kehitti suun terveydenhoitotyön kehittämisosaamistamme. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2021.)

Tietoperustan laajentumisen lisäksi olemme oppineet syvällisemmin esteettisen hammashoidon merkityksestä. Tämän avulla olemme oppineet ymmärtämään esteettisen hammashoidon kokonaisuutena, joka on edistänyt terveyden edistämisen osaamista suun terveydenhoitotyössä. Asiantuntijuus ja ammatillinen kasvu kehittyvät jatkuvasti, ja haluammekin ylläpitää ja kehittää ammatillisia valmiuksia, jotta tiedot ja taidot pysyvät ajan tasalla. Opinnäytetyön avulla osaamme soveltaa tutkimusosaamistamme, joka kuuluu suun terveydenhoitotyön kehittämisen ja johtamisen kompetenssiin. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2021.)

6.4 Hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Tutkimuksen tulosten avulla saatiin tietoa esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syistä ja sen vaikutuksista hyvinvointiin. Esteettisen hammashoidon vaikutukset eivät jää pelkästään ulkonäköön, vaan sillä voidaan edistää hyvinvointia, ja jopa suun terveyttä. Opinnäytetyöstä saatua tietoa voidaan hyödyntää suun terveydenhoitotyössä. Suun terveydenhuollon ammattilaiset voivat hyödyntää tutkimuksen tuloksia omassa työskentelyssään ja kehittää siten omaa ammattitaitoaan.

Esteettisen hammashoidon vaikutuksia fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin on tutkittu Suomessa melko vähän, ja jatkossa aihetta voisi tutkia isommalla otannalla ja laajemmin. Tutkimuksen tuloksia on mahdollista hyödyntää jatkotutkimuksiin esteettisen hammashoidon vaikutuksista hyvinvointiin. Jatkossa olisi tarpeen tutkia myös lisää suun ja hampaiden vaikutuksista ihmisen sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin.

LÄHTEET

- AANA 2021. Physical Well-Being. Verkkojulkaisu. <https://www.aana.com/practice/health-and-wellness-peer-assistance/about-health-wellness/physical-well-being>. Viitattu 20.5.2021.
- Almutairi, Huda Abdullah, Somasundaram, Pavithra & Khursheed, Mohammad 2020. Patients Satisfaction with Self-Perceived Dental Appearance and Esthetic Dental Treatment Parameters in Qassim Province, Saudi Arabia. *International Medical Journal* 27 (2), 195–198. Viitattu 3.12.2020.
- Armalaite, Juste, Jarutiene, Monika, Vasiliauskas, Arunas, Sidlauskas, Antanas, Svalkauskiene, Vilma, Sidlauskas, Mantas & Skarbalius, Grazvydas 2018. Smile aesthetics as perceived by dental students: a cross-sectional study. *BMC oral health* 18 (1), 1–7. <https://doi.org/10.1186/s12903-018-0673-5>. Viitattu 10.2.2021
- Arene ry 2019. Ammatikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Pdf-tiedosto. Julkaistu 19.12.2019. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>. Viitattu 25.4.2021.
- Bersezio, Cristian, Martín, Javier, Mayer, Carla, Rivera, Oriana, Estay, Juan, Vernal, Rolando, Haidar, Ziyad, Angel, Pablo, Oliveira Jr., Osmir & Fernández, Eduardo 2018. Quality of life and stability of tooth color change at three months after dental bleaching. *Quality of Life Research* 27 (12), 3199–3207. <https://doi.org/10.1007/s11136-018-1972-7>. Viitattu 12.5.2021.
- Bolas-Colvee, Belen, Tarazona, Beatriz, Paredes-Gallardo, Vanessa & Arias-De Luxan, Santiago 2018. Relationship between perception of smile esthetics and orthodontic treatment in Spanish patients. *Plos one* 13 (8), 1-12. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0201102>. Viitattu 10.2.2021.
- Bonafé, Elize, Rezende, Márcia, Machado, Marina, Lima, Suellen, Fernandez, Eduardo, Baldani, Marcia, Reis, Alessandra, Loguercio, Alessandro & Bandeca, Matheus 2021. Personality traits, psychosocial effects and quality of life of patients submitted to dental bleaching. *BMC Oral Health* 21 (1), 1–9. <https://doi.org/10.1186/s12903-020-01370-6>. Viitattu 13.5.2021.
- Carey, Clifton 2014. Tooth whitening: what we now know. *The journal of evidence-based dental practice* 14, 70–76. <https://doi.org/10.1016/j.jebdp.2014.02.006>. Viitattu 10.2.2021.
- Campos, Lucas, Costa, Mariana, Bonafé, Fernanda, Marôco, João, & Campos, Juliana 2020. Psychosocial impact of dental aesthetics on dental patients. *International Dental Journal* 70 (5), 321–327. <https://doi.org/10.1111/idj.12574>. Viitattu 12.5.2021
- Deci, Edward L., & Ryan, Richard M. 2000. The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry* 11 (4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01. Viitattu 6.7.2021.
- Dong, Jin-Keun, Jin, Tai-Ho, Cho, Hye-Won & Oh, Sang-Chun 1999. The esthetics of the smile: a review of some recent studies. *The International journal of prosthodontics* 12 (1), 9–19. http://www.quintpub.com/userhome/ijp/ijp_12_1_dong_2.pdf. Viitattu 20.12.2020.
- Heikka, Helena 2019. Terve suu on osa hyvinvointia. Verkkodokumentti. Terveyskirjasto.fi. <https://www.terveyskirjasto.fi/trv00157>. Viitattu 3.11.2021.
- Helenius-Hietala, Jaana 2019. Esteettinen hammashoito. Verkkodokumentti. Terveyskirjasto.fi. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=trv00096. Viitattu 10.2.2021
- Huttunen, Jussi 2020. Mitä terveys on? Verkkodokumentti. Terveyskirjasto.fi. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00903>. Viitattu 20.5.2021.

- Isiekwe, Gerald, Sofola, Oyinkan, Onigbogi, Olanrewaju, Utomi, Ifeoma, Sanu, Oluwatosin & da-Costa, Oluranti 2016. Dental esthetics and oral health-related quality of life in young adults. *American Journal of Orthodontics & Dentofacial Orthopedics* 150 (4), 627–636. <https://doi.org/10.1016/j.ajodo.2016.03.025>. Viitattu 13.5.2021.
- Kim, Young Jun, Park, Jang Wan, Kim, Jeong Min, Park, Sun Hyung, Hwang, Jae Ha, Kim, Kwang Seog, Lee, Sam Yong & Shin, Jun Ho 2013. The functionality of facial appearance and its importance to a Korean population. *Archives of plastic surgery* 40 (6), 715–720. <https://doi.org/10.5999/aps.2013.40.6.715>. Viitattu 4.12.2020.
- Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteerit. Teoksessa laadullinen terveystutkimus. Verkkokirja. Helsinki: Edita Publishing Oy. <https://www.elibslibrary.com/book/978-951-37-5441-9>. Viitattu 9.11.2021.
- Larsson, Pernilla, Bondemark, Lars & Häggman-Henrikson, Birgitta 2021. The impact of oro-facial appearance on oral health-related quality of life: A systematic review. *Journal of oral rehabilitation* 48 (3), 271–281. <https://doi.org/10.1111/joor.12965>. Viitattu 11.11.2021.
- Mehiläinen julkaisuaika tuntematon. Invisalign-oikomishoito. Verkkojulkaisu. <https://www.mehilainen.fi/hammasmehilainen/invisalign-oikomishoito>. Viitattu 15.9.2021.
- Oral 2021. Invisalign-oikomishoito – hymyilyttävän huomaamatonta oikomista. Verkkojulkaisu. <https://www.oral.fi/suun-terveys/hampaiden-oikominen/hampaiden-oikominen-invisalign/>. Viitattu 15.9.2021.
- Puusa, Anu 2020. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. <https://www.elibslibrary.com/reader/9789523456167>. Viitattu 11.4.2021.
- Quittkat, Hannah L., Hartmann, Andrea S., Düsing, Rainer, Buhlmann, Ulrike & Vocks, Silja 2019. Body Dissatisfaction, Importance of Appearance, and Body Appreciation in Men and Women Over the Lifespan. *Frontiers in psychiatry* 10, 1–12. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00864>. Viitattu 20.12.2020.
- Savonia-ammattikorkeakoulu 2021. Suuhygienistin tutkinto-ohjelma. Osaamistavoitteet. Verkkojulkaisu. <https://www.savonia.fi/opiskele-tutkinto/tutkinnot-ja-hakeminen/opetusuunnitelmat/?yks=KS&krtid=1160&tab=2>. Viitattu 11.11.2021.
- Sheldon, Kennon M., Elliot, Andrew J., Youngmee, Kim & Kasser, Tim 2001. What Is Satisfying About Satisfying Events? Testing 10 Candidate Psychological Needs. *Journal of Personality and Social Psychology* 80 (2), 325–339. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.325>. Viitattu 6.7.2021.
- Suomen Hammaslääkäriliitto julkaisuaika tuntematon. Suunterveyden merkitys yleisterveydelle. Verkkojulkaisu. <https://www.hammaslaakariliitto.fi/fi/suunterveys/yleistietoa-suunterveydesta/suu-ja-yleisterveys/suunterveyden-merkitys-yleisterveydelle#.YYKsNnrkvIU>. Viitattu 3.11.2021.
- Tang, Xia, Cai, Jiabin, Lin, Beibei, Yao, Linjie & Lin, Feiou 2015. Motivation of adult female patients seeking orthodontic treatment: an application of Q-methodology. *Patient preference and adherence* 9, 249–256. <https://doi.org/10.2147/PPA.S78691>. Viitattu 10.11.2021.
- TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Verkkodokumentti. Tenk.fi. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>. Viitattu 25.4.2021.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Hyvinvointi. Verkkojulkaisu. Päivitetty 4.9.2020. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>. Viitattu 20.5.2021.

Tin-Oo, Mon Mon, Saddki, Norkhafizah & Hassan, Nurhidayati 2011. Factors influencing patient satisfaction with dental appearance and treatments they desire to improve aesthetics. *BMC Oral Health* 11 (6) 1–8. <https://doi.org/10.1186/1472-6831-11-6>. Viitattu 12.5.2021.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Kysely ja haastattelu. Sisällönanalyysi. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. <https://www.elibrary.com/reader/9789520400118>. Viitattu 9.5.2021.

Van der Geld, Pieter, Oosterveld, Paul, Van Heck, Guus & Kuijpers-Jagtman, Anne Marie 2007. Smile attractiveness. Self-perception and influence on personality. *The Angle orthodontist*, 77 (5), 759–765. <https://doi.org/10.2319/082606-349>. Viitattu 4.12.2020.

Venete, Alina, Trillo-Lumbreras, Eva, Prado-Gascó, Vicente-Javier, Bellot-Arcís, Carlos, Almerich-Silla, José-Manuel & Montiel-Company, José-María 2017. Relationship between the psychosocial impact of dental aesthetics and perfectionism and self-esteem. *Journal of clinical and experimental dentistry*, 9 (12), e1453–e1458. <http://dx.doi.org/10.4317/jced.54481>. Viitattu 10.2.2021.

Vesa, Suvi, Santalahti, Ville, Nieminen, Ville, Nikunlaakso, Risto, Reuna, Kaisa, Niemi, Mervi, Ketonen, Eeva-Leena, Kouvonen, Anne, Lintula, Lotta, Salo, Paula, Luukkainen, Karoliina, Salenius, Maria, Oksanen, Tuula 2020. Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:52. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-037-0>. Viitattu 28.9.2021.

Weir Tony 2017. Clear aligners in orthodontic treatment. *Australian dental journal*, 62 (1), 58–62. <https://doi.org/10.1111/adj.12480>. Viitattu 16.03.2021.

WHO 2018. Mental health: strengthening our response. Verkkajulkaisu. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>. Viitattu 22.11.2021.

WHO 2021. Frequently asked questions. What is the WHO definition of health? Verkkajulkaisu. <https://www.who.int/about/frequently-asked-questions>. Viitattu 6.7.2021.

LIITE 1. TEEMAHAASTATTELUN RUNKO

Esteettisen hammashoidon merkitys asiakkaan hyvinvointiin

Taustakysymykset

- ikä
- sukupuoli

Teemat

- Esteettiseen hammashoittoon hakeutumisen syyt
 - Mistä syistä hakeuduit esteettiseen hammashoittoon?
 - Millaisia muutoksia halusit suusi ja hampaistosi ulkonäköön?
 - Mihin muihin asioihin elämässäsi halusit/toivoit esteettisen hammashoidon vaikuttavan hakeutuessasi esteettiseen hammashoittoon?
- Esteettisen hammashoidon merkitys
 - Millaisiin asioihin esteettinen hammashoito on elämässäsi vaikuttanut tai luulet/odotat, että vaikuttaa?
 - Kuvaile mitä esteettinen hammashoito merkitsee koko hyvinvointisi ja terveytesi näkökulmasta tarkasteltuna?
 - fyysinen hyvinvointi ja terveys?
 - psyykinen hyvinvointi ja terveys?
 - sosiaalinen hyvinvointi ja terveys?

TUTKIMUSTIEDOTE**Esteettisen hammashoidon merkitys asiakkaan hyvinvointiin****Pyyntö osallistua tutkimukseen**

Olemme Savonia-ammattikorkeakoulun suuhygienistiopiskelijoita ja teemme tutkimuksen opinnäytetyönä. Olet ollut tai olet tällä hetkellä esteettisessä hammashoidossa. Pyydämme sinua mukaan tutkimukseen, joka koskee esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Työmme tarkoituksena on kuvata esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana. Tavoitteena on tutkimuksesta saadun tiedon avulla lisätä suun terveydenhuollon ammattilaisten tietoisuutta siitä, mikä merkitys esteettisellä hammashoidolla voi olla ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Tutkimuksen kohderyhmän muodostavat eSmilen asiakkaat. Tutkimusaineiston kerääminen aloitetaan viimeistään heinäkuussa 2021. Tutkimusaineisto kerätään teemahaastatteluna. Haastattelut pyritään toteuttamaan teille sopivana ajankohtana. Haastattelut voidaan toteuttaa joko puhelimitse tai videohaastatteluna.

Mikäli haluatte osallistua tutkimukseen, pyydämme teitä jättämään suostumuslomakkeen täytettynä ja allekirjoitettuna teitä hoitavalle henkilölle. Olemme yhteydessä halukkaisiin haastattelun ajankohdasta ja käytännön järjestelyistä. Haastattelu kestää noin 30–45 minuuttia. Haastattelut nauhoitetaan.

Tutkimustulokset käsitellään luottamuksellisesti ja nimettöminä. Tulokset analysoidaan niin, ettei yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa. Haastatteluaineisto säilytetään salasanan takana ja se hävitetään heti opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen.

Opinnäytetyömme julkaistaan Theseuksessa ja sosiaali- ja terveystieteiden vuosittaisessa Hyvinvointikonferenssissa.

Lisätiedot:

Jolasade Kuukka

Elisa Peuhkuri

Yliopettaja: Kaarina Sirviö

Suuhygienistiopiskelija

Suuhygienistiopiskelija

Opinnäytetyön ohjaaja

SUOSTUMUSLOMAKE**Suostumus tutkimukseen osallistumisesta****Esteettisen hammashoidon merkitys asiakkaan hyvinvointiin**

Minua _____ on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on kuvata esteettisen hammashoidon merkitystä asiakkaan kokemana.

Tavoitteena on tutkimuksesta saadun tiedon avulla lisätä suun terveydenhuollon ammattilaisten tietoisuutta siitä, mikä merkitys esteettisellä hammashoidolla voi olla ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani kirjallisen tutkimustiedotteen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta ja sen yhteydessä suoritettavasta tietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta. Ymmärrän, että tietojani käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumuksen, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkimushenkilöksi.

Päivämäärä:

Allekirjoitus

Tämä asiakirja on allekirjoitettu kahtena kappaleena, toinen jää tutkimukseen osallistuvalla ja toinen tutkijoiden arkistoon.

Puhelinnumero: _____

Sähköpostiosoite: _____

LIITE 3. TIETOSUOJASELOSTE

TIETOSUOJASELOSTE/-ILMOITUS
EU:n yleinen tietosuoja-asetus
13 ja 14 artiklat
Laatimispäivä: [29.4.2021]

Tietoa tutkimukseen osallistuvalla

Olet osallistumassa Savonia-ammattikorkeakoulussa tehtävään opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen. Tässä selosteessa kuvataan, miten henkilötietojasi käsitellään tutkimuksessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen. Jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen, ennen keskeytystä kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin käyttää tutkimuksessa. Tämän selosteen kohdassa 14 kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on ja miten voit vaikuttaa tietojesi käsittelyyn.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Nimi: Jolasade Kuukka ja Elisa Peuhkuri

Osoite: -

Puhelinnumero: -

Sähköpostiosoite: -

2. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus, jossa tutkitaan esteettistä hammashoitoa asiakkaan näkökulmasta. Tutkimustamme varten on tarpeellista kerätä haastateltavien ikä ja sukupuoli. Tutkimuksen aineiston keruumenetelmänä on teemahaastattelu. Haastattelut nauhoitetaan, jotta aineisto voidaan raportoida tarkemmin. Nauhoitukset ovat ainoastaan tutkimuksen suorittajien hallussa. Aineisto tuhoetaan vaatimusten edellyttämällä tavalla.

3. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimuksen suorittajat

Jolasade Kuukka ja Elisa Peuhkuri

4. Tutkimuksen nimi ja tutkimuksen kestoaika

Tutkimuksen nimi: Esteettisen hammashoidon merkitys asiakkaan hyvinvointiin

Henkilötietojen käsittelyn kesto:

Henkilötietoja käsitellään vuoden 2021 loppuun.

5. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella. Henkilötietojen käsittelyperusta tässä tutkimuksessa on

tutkittavan suostumus

tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi

6. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkittavasta kerätään ja tallennetaan henkilön ikä ja sukupuoli.

7. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

8. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Tallennettavat henkilötiedot saadaan tutkittavilta.

9. Tietojen siirto tai luovuttaminen edelleen

Henkilötietoja ei luovuteta tai siirretä edelleen.

10. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei luovuteta tai siirretä EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

11. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tiedot ovat salassa pidettäviä.

Manuaalisen aineiston suojaaminen: aineisto säilytetään suljetussa tilassa

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa
 Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

12. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusrekisteri hävitetään
 Tutkimusrekisteri arkistoidaan:
 ilman tunnistetietoja tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa: -

13. Savonia-ammattikorkeakoulun tietosuojavastaavan yhteystiedot

Savonia-ammattikorkeakoulun tietosuojavastaava on tietohallintopäällikkö Matti Kuosmanen. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@savonia.fi

14. Mitä oikeuksia sinulla on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Sinulla on oikeus peruuttaa antamasi suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi tutkimuksessa ja mitä henkilötietojasi tutkimuksessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä (kuvaus vastustamisoikeudesta on alempana) eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä

- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi.

Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen, jos kyseessä on jokin seuraavista olosuhteista:

- a) kiistät henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa tutkija voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden
- b) käsittely on lainvastaista ja vastustat henkilötietojen poistamista ja vaadit sen sijaan niiden käytön rajoittamista
- c) tutkija ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta sinä tarvitset niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi
- d) olet vastustanut henkilötietojen käsittelyä (ks. tarkemmin alla) odottaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeutetut perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen (tietosuoja-asetuksen 20 artikla)

Sinulla on oikeus saada tutkijalle toimittamasi henkilötiedot jäsennellyssä, yleisesti käytetyssä ja koineellisesti luettavassa muodossa, ja oikeus siirtää kyseiset tiedot toiselle rekisterinpitäjälle, jos käsittelyn oikeusperuste on suostumus tai sopimus, ja käsittely suoritetaan automaattisesti.

Kun käytät oikeuttasi siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, sinulla on oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan rekisterinpitäjältä toiselle, jos se on teknisesti mahdollista.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa henkilötietojesi käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun. Tällöin tutkija ei voi käsitellä henkilötietojasi, paitsi jos se voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Tutkija voi jatkaa henkilötietojesi käsittelyä myös silloin, kun sen on tarpeellista yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan tietyissä yksittäistapauksissa poiketa tietosuoja-asetuksessa ja Suomen tietosuojalaissa säädetyillä perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi